

Collegeprogramma

2014 - 2018

Voorwoord

Delen, durven doen. Dat is de titel van ons collegeprogramma. Dit collegeprogramma spreekt onze ambitie uit. Het maakt voor onze gemeenteraad duidelijk waar wij ons op focussen. En welke weg we daarvoor bewandelen. Dit collegeprogramma is opgesteld op basis van het coalitieakkoord. Het beschrijft de speerpunten waarop het college zich de komende vier jaar richt. Zodat inwoners, bedrijven, instellingen en de gemeente weten waar ze aan toe zijn. En wij samen met hen aan de slag kunnen.

Delen, durven, doen. Dat is de manier waarop wij in deze collegeperiode anderen bij onze beleidskeuzes willen trekken. En de manier waarop wij de samenleving en de ontwikkelingen om ons heen willen benaderen. We sluiten daarbij aan bij de nieuwe werkelijkheid waarin we verantwoordelijkheden veel meer delen met anderen. We zoeken daarin naar manieren om anders om te gaan met kansen en knelpunten die we alleen niet kunnen en ook niet meer alleen willen oplossen.

Delen, durven, doen. Dat is ook een werkwijze. Want waar we anderen betrekken bij onze beleidskeuzes en daar waar wij kennis nemen van initiatieven en overwegingen van anderen, daar volgt na het delen een keuze: durven we het aan? In de komende periode zetten we stappen om verder te bouwen aan de gezamenlijke uitdaging van overheid en samenleving om iets moois te maken van onze gemeente. We doen dat niet alleen en we kunnen dat niet alleen. We gaan samen aan de slag!

Vijf speerpunten

Het coalitieakkoord is uitgangspunt voor het handelen van het college. Maar succesvol beleid vraagt om keuzes. Daarom hebben we vijf speerpunten geformuleerd waar we extra ons best voor doen. Uiteraard naast alle reguliere taken van de gemeente. De volgende vijf speerpunten staan centraal in dit collegeprogramma:

1. De financiën op orde
2. Kansen creëren en benutten bij de verkoop van gronden voor bedrijven en woningen
3. Gezonde en krachtige samenleving
4. Realistisch duurzaam
5. Besturen met wijkgericht werken en slim organiseren

We doen meer

Naast deze vijf speerpunten zijn wij verantwoordelijk voor vele andere beleidsterreinen, taken, producten en diensten. Zonder limitatief te willen zijn, blijven wij hard werken aan een veilig Lansingerland, zetten we ons in voor de 'geluids dossiers' HSL, A13/A16, Rotterdam The Hague Airport en N209 en ondernemen we actie om de bereikbaarheid van Lansingerland te verbeteren. We zorgen voor goede onderwijsvoorzieningen, we investeren in de realisatie van natuurgebieden en parken en de

inrichting en het beheer van de openbare ruimte, we houden vinger aan de pols bij onze volksgezondheid en we zetten in op levendige dorpskernen. Het beleid dat eerdere raden hebben vastgesteld, blijft dan ook voor ons kader van handelen. Uiteraard binnen de financiële mogelijkheden.

U vindt in dit collegeprogramma geen opsomming van alle doelen van het college in concreet uitgewerkte programma's. Wij brengen focus aan. Daarom geeft dit document onze visie, doelen en acties op de vijf speerpunten voor de komende jaren. Kort en krachtig. Op de resultaten daarvan kunt u ons aanspreken.

We doen het niet alleen

De gemeente scheidt met beleid de randvoorwaarden om prettig te wonen, te werken en te recreëren in Lansingerland. Daarom zijn we direct na ons aantreden op 2 juni aan de slag gegaan met het opstellen van de Kadernota en een sluitende begroting. Daarnaast hebben we veel mensen en maatschappelijke partners gesproken. Zodat we goed weten wat er leeft en speelt in onze gemeente. We zijn trots op de initiatieven en ideeën die we de afgelopen maanden hebben gehoord. En we borduren daar de komende jaren graag op voort.

Een gezonde financiële basis

Natuurlijk moet ons huishoudboekje op orde zijn. Vooral omdat het de afgelopen jaren financieel moeilijk was en we ook nu nog op dun ijs schaatsen. Daarom hebben we de afgelopen maanden hard gewerkt aan de meerjarenbegroting voor 2015-2018. We zijn blij met het resultaat. In november neemt de raad hier een besluit over. We realiseren ons dat het herstel broos is en dat we bezuinigingen uit het verleden nog moeten uitvoeren, terwijl we tegelijk met nieuwe bezuinigingen komen. De komende jaren zal dat nog pijn doen.

Het college van B&W van de gemeente Lansingerland

“We beloven u geen gortdroog beleid. Integendeel, we proberen u te inspireren om samen met ons aan de slag te gaan. Delen, durven, doen!”

1. Inleiding

Er is één gemeente in de zuidvleugel van de Randstad waar uitgestrekte recreatiegebieden en ultramoderne technologie elkaar raken. Waar mensen wonen in ruim opgezette woonwijken, maar ook genieten van alle stadse voorzieningen. Waar het rijke verenigingsleven een stevig fundament legt onder een zeer sociale samenleving. Een gemeente bovendien waar inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties samen met college en raad de koers bepalen. Die gemeente is Lansingerland.

In Lansingerland is het goed wonen, werken en recreëren

Dat ziet u meteen als u Lansingerland binnenrijdt. Inwoners kunnen in onze gemeente kiezen uit drie kernen en twee buurtschappen, elk met hun eigen dorps karakter:

- Berkel en Rodenrijs heeft ruim opgezette wijken met woningen voor elke portemonnee en elke smaak. De kern heeft een winkelgebied met stadse allure. Ook is er een goede verbinding met het openbaar vervoer naar Rotterdam, Den Haag en Zoetermeer.
- In Bergschenhoek wordt het langste park van Nederland ontwikkeld. De recreatiegebieden Het Hoge en Lage Bergse Bos liggen er op fietsafstand.
- Wie voor Bleiswijk kiest, kiest voor dorps wonen dichtbij het Rottemereengebied. Deze kern heeft een rustiek centrum.
- Buurtschap Rotte ligt aan de oever van de gelijknamige rivier en buurtschap Kruisweg grenst aan Bleiswijk, maar bevindt zich aan de andere kant van de A12.

In de wijken wordt nog volop gebouwd. Natuurlijk heeft Lansingerland daarnaast alle voorzieningen die je van een middelgrote gemeente mag verwachten: basisscholen en middelbare scholen op elk niveau, gezellige winkelcentra en vele sportverenigingen.

Lansingerland is de meest innovatieve tuinbouwgemeente van Nederland

Toonaangevende bedrijven als Koppert, Anthura en Bunnik Plants doen zaken over de hele wereld vanuit hun hoofdkantoor in Lansingerland. De glastuinbouw profiteert van de resultaten van onder andere het onderzoek dat Wageningen Universiteit in Bleiswijk uitvoert. Ondernemers en studenten werken hier zij aan zij aan nieuwe ideeën en innovaties voor de glastuinbouw.

Lansingerland is economisch de sterkste gemeente van Zuid-Holland

Daarnaast is Lansingerland de vijfde economie van Nederland. Het is dan ook niet verwonderlijk dat steeds meer ondernemers zich vestigen in onze gemeente. Zo bouwt Hoogvliet een nieuw hoofdkantoor langs de A12 en onlangs heeft de Sligro een distributiecentrum in gebruik genomen op Oudeland. Deze ondernemers kiezen voor de moderne en goed bereikbare bedrijventerreinen langs de A12 of in het 010-gebied.

Lansingerland is een groene gemeente met veel mogelijkheden voor ontspanning

Bossen, polderlandschap, parken en water wisselen elkaar af. De uitgestrekte fiets- en wandelpaden trekken niet alleen inwoners van Lansingerland. Fietsen en wandelen zijn slechts enkele recreatiemogelijkheden. Daarnaast biedt de gemeente een uitgebreid waternetwerk voor kanoën, een mountainbikeroute, een golfbaan, een speciaal centrum voor nordic sporten, een klimwand en een skibaan. Mensen kunnen ook heerlijk ontspannen in een groot Wellnessresort.

De inwoners voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en voor hun omgeving

In Lansingerland wonen veel vrijwilligers die het leven in onze gemeente op alle mogelijke manieren leuker maken. Inwoners kunnen kiezen uit vele sporten, culturele activiteiten of deelnemen aan een van de evenementen. Allemaal gerund door vrijwilligers. De gemeente sluit zich aan bij deze kracht uit de samenleving. In Lansingerland zijn we 'Goed voor Elkaar'.

Samen maken wij onze gemeente nóg aantrekkelijker

Het college gaat samen met inwoners, ondernemers en organisaties hard aan de slag om onze gemeente nóg aantrekkelijker te maken.

Over vier jaar:

- heeft Lansingerland er ten minste 1600 woningen bij, zonder dat dit afbreuk doet aan het sociale karakter;
- bruisen de bedrijventerreinen van energie, waarbij de innovatieve vindingen zich verspreiden over de hele wereld;

- voelen de inwoners zich verantwoordelijk voor hun eigen leven en voor de samenleving als geheel;
- zetten inwoners, bedrijven en organisaties duurzaamheid in als middel om concurrentievoordeel en kostenefficiëntie te realiseren.

Dit ondersteunen we met een stevig financieel fundament en een dienstbare, professionele gemeentelijke organisatie.

*“Delen is
het nieuwe
hebben”*

Inhoudsopgave

	Voorwoord	2
1.	Inleiding	4
2	Financiën op orde	8
3	Kansen creëren en benutten bij de verkoop van gronden voor bedrijven en woningen	11
4	Gezonde en krachtige samenleving	14
5	Realistisch duurzaam	18
6	Besturen met wijkgericht werken en slim organiseren	21
7	Financiële paragraaf	25

“De gemeente geeft niet meer uit dan ze binnenkrijgt”

Berkel e

2 Financiën op orde

Wij schaatsen op dun ijs. Zo beschrijft de begroting 2015 onze financiële positie. De jaarschijven zijn sluitend en we zien een positieve algemene reserve, maar:

- de verwachte jaarlijkse overschotten zijn beperkt;
- de weerstandsratio heeft nog niet de kwalificatie 'voldoende';
- de risico's zijn groot, vooral rond de grondexploitaties.

Vergeleken met eerdere begrotingen is onze financiële positie weliswaar verbeterd, maar we kunnen nog niet spreken van een structureel gezonde situatie. We werken daarom elk jaar toe naar sluitende meerjarenbegrotingen zonder preventief toezicht. Met als doel: een weerstandsratio van 1,0 in de begroting 2018 oplopend tot 1,2 in de begroting 2021. In dit hoofdstuk leest u hoe we structureel op orde komen.

We maken de begroting sluitend

We zorgen ervoor dat iedere meerjarenbegroting structureel sluitende jaarschijven kent. We zetten alleen concrete bezuinigingen in de begroting, géén algemene bezuinigingen. Op basis van deze uitgangspunten leveren wij aan het einde van deze collegeperiode een structureel sluitende begroting 2018-2021 op. Dat is onze opdracht.

We zorgen voor stabiele cijfers

Tot 2014 ging de begrotingscyclus gepaard met forse schommelingen in de cijfers. Deze schommelingen willen we beperken. Door:

- onze financiële functie verder te versterken;
- het financiële instrumentarium kwalitatief te verbeteren;
- een goede risicobeheersing.

In de begrotingen leest u welke verbeteringen we concreet doorvoeren. In de jaarrekeningen doen we hier verslag van.

We stabiliseren onze schuldenlast en we verminderen deze waar dat kan

Begin 2014 heeft Lansingerland een schuld van € 286 miljoen. Het verloop van deze schuld kunnen wij slechts voor een deel beïnvloeden. Zo moeten we investeringen die al gedaan zijn, blijven financieren. Deze investeringen draaien we niet meer terug. Sturen op de schuldlast is maar ten dele mogelijk, omdat de omvang van de schuld voor een groot deel afhankelijk is van de verkoop van grond en vastgoed.

Wat we de komende jaren gaan doen:

- We toetsen regelmatig nut en noodzaak van investeringen die in het meerjareninvesteringsplan staan.
- We sturen actief op de verkoop van grond en vastgoed.
- We creëren begrotingsoverschotten om de schuld in de hand te houden.

We zorgen dat we onze rentelasten kunnen dragen

Onze begroting moet de rentelasten structureel kunnen dragen. Dat is nog belangrijker dan de schuld zelf.

Om deze lasten zo laag mogelijk te houden, zien we verschillende mogelijkheden:

- We brengen de nota Treasurystrategie uit. Dat doen we nog in 2014. In deze nota staat onder welke condities en in welke mate kort lenen verantwoord is. Want kort lenen brengt een lage rente, maar ook een bepaald risico met zich mee. De nieuwe leningen trekken we aan volgens de afspraken in deze strategie. Deze nota herijken we ieder jaar.
- We monitoren de financieringsbehoefte nauwkeurig. Dat doen we met een kasstroomoverzicht. Dit overzicht herijken we ieder kwartaal.
- Begin 2015 ontvangt de raad een notitie over de interne rekenrente. Ook deze notitie herijken we ieder jaar.

We zoeken hulp bij andere overheden

Op basis van de begroting 2015 voldoet Lansingerland niet meer aan de criteria om volgens artikel 12 financiële steun van andere overheden te krijgen.

Toch gaan we op pad voor hulp:

1. We overleggen met de provincie over ontheffing van de kasgeldlimiet. Deze ontheffing maakt het mogelijk om meer dan drie kwartalen achter elkaar leningen met een zeer korte looptijd aan te trekken. Omdat wij een forse leningportefeuille hebben, kan dat veel rentevoordeel opleveren. We vragen deze ontheffing alleen als de raad het hiermee eens is op basis van de treasurystrategie. Zo ja, dan leggen we deze vraag zo snel mogelijk aan de provincie voor.
2. We zoeken hulp bij het verbeteren van onze grondpositie. Hoe kunnen we grond sneller verkopen? Hoe kunnen we de financiële risico's delen? In het eerste kwartaal van 2015 informeren wij de gemeenteraad over de inventarisatie van de hulpvragen. De voortgang krijgt ieder jaar een plek in de jaarrekening.

We versterken ons weerstandsvermogen

We spannen ons in om ons weerstandsvermogen te versterken. Dat staat onder andere in het coalitieakkoord. Daarbij is ons uitgangspunt een weerstandsratio met de kwalificatie 'voldoende'. Dat betekent een ratio tussen de 1,0 en 1,2.

De begroting 2015 laat zien dat de ratio aan het einde van deze collegeperiode bij ongewijzigd beleid oploopt naar 0,89. Veronderstelling daarbij is dat geen enkel risico zoals geïnventariseerd in de paragraaf weerstandsvermogen zich voordoet. We lopen echter

flinke risico's. Komend jaar tellen ze op tot € 51 miljoen. De belangrijkste risico's zijn de ontwikkeling van de woningbouwmarkt en de uitgifte van bedrijventerreinen. Daarnaast weten we bijvoorbeeld ook nog niet hoe de drie decentralisaties financieel uitpakken. In de meerjarenbegroting 2018-2021 is de weerstandsratio minimaal 1,0, oplopend tot 1,2 in 2021.

zoek naar bezuinigingen, oplopend van € 1 miljoen in 2016, € 2 miljoen in 2017 tot € 3 miljoen in 2018. Door deze bezuinigingen is Lansingerland beter bestand tegen mogelijke financiële tegenvallers. Dit zorgt ervoor dat we aan het einde van de collegeperiode een weerstandsratio van 1,0 bereiken die verder toeneemt naar 1,2 aan het eind van de volgende collegeperiode (2021).

We gaan op zoek naar extra bezuinigingen

We zeiden het al eerder: in de begroting 2015-2018 zien we beperkte jaarlijkse overschotten, een te lage weerstandsratio en flinke risico's. Daarom gaan wij op

Wat is de planning?

Hieronder leest u onze belangrijkste acties kort op een rij.

In welk jaar?	In welk kwartaal?	Wat doen we?
2014	einde kwartaal 4	We maken de nota Treasurystrategie.
2015	kwartaal 1	We maken de notitie Interne rekenrente. We maken het raadsvoorstel met een inventarisatie van en strategie voor hulpvragen aan andere overheden. We maken een begroting met meerjarig sluitende jaarschijven. Deze begroting leidt tot een weerstandsratio van 1,2 in 2021.
	kwartaal 3	
2016	kwartaal 2	We maken de jaarrekening 2015 met een saldo dat maximaal 3 miljoen afwijkt van het begrotingssaldo. We maken de begroting met meerjarig sluitende jaarschijven. Deze begroting leidt tot een weerstandsratio van 1,2 in uiterlijk 2021.
	kwartaal 3	
2017	kwartaal 2	We maken de jaarrekening 2016 met een saldo dat maximaal 3 miljoen afwijkt van het begrotingssaldo. We maken de begroting met meerjarig sluitende jaarschijven. Deze begroting leidt tot een weerstandsratio van 1,2 in uiterlijk 2021.
	kwartaal 3	

3 Kansen creëren en benutten bij de verkoop van gronden voor bedrijven en woningen

Lansingerland ligt tussen Den Haag en Rotterdam. De gemeente biedt een uniek woonmilieu. Het is een dorpsomgeving met veel groen, maar tegelijk zijn er veel stadse voorzieningen en recreatiemogelijkheden. Dankzij onze strategische ligging aan belangrijke nationale verbindingssassen heeft onze gemeente 9 miljoen consumenten binnen een afstand van een uur.

Het is onze ambitie om door te groeien van ruim 57.000 inwoners in 2014 naar ongeveer 65.000 tot 70.000 inwoners in 2025. Natuurlijk horen daarbij passende voorzieningen en een goed vestigingsklimaat. Dat betekent dat wij de komende jaren willen uitbreiden met in totaal 5.400 woningen en 130 hectare aan bedrijvenlocaties. Deze groei vraagt een actief en daadkrachtig optreden van de ambtelijke en bestuurlijke organisatie. Want alleen dan kunnen wij kansen creëren én benutten. U leest hier hoe wij dat doen.

Vanaf 2015 tot en met 2018:

- neemt onze woningvoorraad met minimaal 1.600 woningen toe;
- geven we ongeveer 10 hectare aan bedrijventerrein uit.

Wat is de vraag?

De markt van woningen en bedrijventerreinen staat onder druk. Dat komt door de economische ontwikkelingen. Het college wil daarom meer inzicht in de actuele vraag. We moeten duidelijk op ons netvlies krijgen wie onze doelgroepen zijn. En wat de wensen zijn. Dan kunnen we beter bepalen welke inzet tot het hoogste resultaat leidt.

Hoe kunnen we deze vraag maximaliseren?

Wij willen daarnaast de vraag naar woningbouw en bedrijventerreinen maximaliseren. Dat doen we door Lansingerland nóg meer te promoten als aantrekkelijke woon- en vestigingsplaats. Is het nodig om het woningbouwprogramma aan te passen? Zodat we meer aansluiten bij de vraag van de markt? Dan doen we dat. Natuurlijk in overleg met onze ontwikkelpartners.

De vraag is hoe we zoveel mogelijk bedrijven en nieuwe inwoners aantrekken. Het is belangrijk dat we onze promotie en acquisitie daarop richten. Dit vraagt om maatwerk. Voor bedrijven is een ander type promotie en acquisitie nodig dan voor woningbouw en op een andere schaal: regionaal, nationaal en internationaal. Bij bedrijven gaat het erom: welke type bedrijven wil je aantrekken? Bij woningbouw is de vraag hoe bereiken wij onze potentiële kopers binnen én buiten Lansingerland? Juist voor onze gemeente is het ook van belang mensen buiten Lansingerland aan te trekken. Dat het in Lansingerland uitstekend wonen, werken, opgroeien en recreëren is, dragen wij te allen tijden uit.

Voor gebiedspromotie en versterking van de identiteit stellen wij € 30.000,- beschikbaar.

We zoeken oplossingen om onze gronden zo goed mogelijk in te zetten

Er is een verschil tussen al bestaande exploitaties, de nog vrije gronden en bedrijventerreinen. Deze drie pakken we dus op een andere manier aan.

1. We onderzoeken de woningbouwplannen die al in exploitatie zijn

Wij hebben nog een bouwopgave van ongeveer 5.400 woningen. Voor bijna al deze woningbouwlocaties hebben de voor-fusie-gemeenten in het verleden contracten getekend. Helaas werken veel van deze contracten nadelig voor ons uit. Bij het afsluiten van nieuwe contracten houden we daarom, meer dan in het verleden, rekening met eventuele slechte tijden. Voor de bestaande contracten maken we duidelijk wat het kost om de contracten open te breken, zodat we een goede afweging kunnen maken tussen de kosten voor het openbreken en de risico's die wij lopen als we de overeenkomsten voortzetten.

Als dat nodig is, bedenken we een alternatief plan

Voor sommige gebieden kunnen we het oorspronkelijke plan niet meer realiseren of pas veel later. In dat geval bedenken we een alternatief plan dat leidt tot een acceptabele opbrengst. Ook geven we meer ruimte om braakliggende gronden tijdelijk te gebruiken.

We zoeken zo snel mogelijk zekerheid en duidelijkheid
Leidt ons onderzoek tot heronderhandeling met bestaande contractspartijen, dan vinden wij het belangrijk om zo snel mogelijk en onder zo gunstig mogelijke voorwaarden tot ontwikkeling te komen. In ieder geval moet de heronderhandeling leiden tot zekerheid over de data van afname en de eindtermijnen. Dat vraagt een flexibele en proactieve houding van het bestuur en onze organisatie. De grondexploitaties bieden financieel ruimte om naar oplossingen te zoeken zodat we toch kunnen gaan bouwen. Marktconformiteit blijft uitgangspunt. Net als bij nieuwe initiatieven gaan wij ook bij aanpassing van de oorspronkelijke plannen voor kwaliteit van onze gebieden. Zo zorgen we voor een gevarieerd woningaanbod op de verschillende locaties.

2. We zetten vrije gronden voor woningbouw in de markt

We hebben nog beperkt gronden vrij die we voor de ontwikkeling van woningbouw kunnen uitgeven. Namelijk:

- drie eilanden in De Tuinen (Bleiswijk);
- woningstroken in Oudeland (Berkel en Rodenrijs);
- woningstroken in Meerpolder (Berkel en Rodenrijs).

Het gaat in totaal om ongeveer 100 woningen. Deze gronden zetten wij zo snel mogelijk in de markt. We zijn daarbij vrij in de manier waarop we dit doen. De markt is geïnteresseerd in deze locaties. Deze geïnteresseerden benaderen wij daarom actief en wervend. We zoeken aansluiting bij de mogelijkheden die de markt heeft en we zorgen dat de doorlooptijden en besluitvormingsprocessen zo kort mogelijk zijn. Dat betekent soms een uitgebreide aanbesteding en soms een gunning 1-op-1. En dat betekent ook dat er ruimte is voor collectief particulier opdrachtgeverschap.

Als het kan helpen om de woningmarkt vlot te trekken, is het uitgeven van grond op basis van erfpacht ook een optie. We onderzoeken of deze methode bredere inzet verdient en hoe we de belangrijkste bezwaren tegen erfpacht weg kunnen nemen. Tot slot benaderen we beleggers om hen te interesseren voor huurwoningen, ook in de complexen waar marktpartijen de lead hebben.

We zijn enthousiast over initiatieven voor particuliere gronden

Nieuwe private ontwikkelingen kunnen voor Lansingerland van meerwaarde zijn. Bijvoorbeeld omdat we daardoor een monument kunnen behouden. Of omdat we daarmee een verkeerskundige, stedenbouwkundige of andere maatschappelijke uitdaging kunnen oplossen. Daarom verwelkomen wij dergelijke initiatieven graag. We zijn proactief en flexibel. Natuurlijk wegen we de effecten van deze initiatieven op de bestaande (grondexploitatie) locaties hierbij wel goed af.

3. We bieden aantrekkelijke gronden voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen

Bij de verkoop van bedrijfsterreinen zijn wij niet altijd gebonden aan contracten. Dit geldt bijvoorbeeld bij Oudeland en Leeuwenhoekweg. Ook de gemeenschappelijke regelingen zijn niet gebonden aan contracten bij de verkoop van bedrijfsterreinen. Bijvoorbeeld bij Bleizo en Hoefweg. Voor deze terreinen is het daarom vooral belangrijk om te zoeken naar bedrijven die zich in onze gemeente willen vestigen.

Acquisitie, naamsbekendheid en (internationale) promotie van de gemeente is van belang om te zorgen dat potentiële bedrijven onze gemeente weten te vinden. Elke bedrijfslocatie heeft eigen kwaliteiten en mogelijkheden. Dat communiceren wij actief. Ook hier is flexibiliteit bij het maken van plannen en het stellen van voorwaarden belangrijk om de locaties zo aantrekkelijk mogelijk te maken voor bedrijven. Wij staan daarom open voor voorstellen van bedrijven. Ook zijn wij bereid af te wijken van geëffende paden, zodat we zo goed mogelijk op de vraag kunnen inspelen.

Hoe pakken we dat aan?

Wij zijn ondernemend en we kiezen voor een resultaatgerichte en creatieve aanpak. Ondernemers benaderen wij klantvriendelijk en open. We werken met korte doorlooptijden van processen en concrete en ambitieuze plannen. Dat doen we vanuit vooraf vastgestelde kaders. Weten we zeker dat de grond wordt afgenomen? Dan pas doen we nieuwe investeringen in de infrastructuur. En dan pas maken we de grond bouwrijp. Op deze manier houden we de rente op deze investeringen zo beperkt mogelijk.

Wat is de planning?

Hieronder leest u onze belangrijkste acties in de komende twee jaren. Voor de daaropvolgende jaren volgen nieuwe acties die we afstemmen op de actuele ontwikkelingen.

In welk jaar?	In welk kwartaal?	Wat doen we?
2015	kwartaal 1	We onderzoeken de effectieve vraag naar bedrijventerreinen en woningen.
	vanaf kwartaal 2 kwartaal 2	We maken meer werk van acquisitie en promotie. We maken de nota initiatieven op particuliere gronden, inclusief collectief particulier opdrachtgeverschap.
	kwartaal 2 kwartaal 3	We komen met het raadsvoorstel actualisatie woonvisie. We leveren onderzoek en ons standpunt op over bestaande contracten.
	kwartaal 4	We leveren onderzoek op naar gebruik van erfpacht.
2016	kwartaal 1	We leveren plannen op voor (tijdelijke) alternatieve aanwending van gebieden die we nog niet ontwikkelen.

*“We verwachten dat ouderen
lekker lang thuis kunnen blijven
wonen”*

4 Gezonde en krachtige samenleving

Vanaf 1 januari 2015 krijgt de gemeente nieuwe taken op het gebied van jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning en participatie van mensen met een arbeidsbeperking. Onze gemeente vormt een goede basis voor deze extra taken. We hebben een jonge demografische opbouw, er is veel werkgelegenheid, we hebben een ruim aanbod van onderwijs en een mooi voorzieningenniveau. Samen met organisaties en instellingen hebben we ons dan ook goed voorbereid op deze transitie. Zowel in de regio als lokaal. We zijn er klaar voor! U leest er alles over in dit hoofdstuk.

‘Lansingerland is een gezonde, krachtige en zorgzame samenleving’

Nu en in de toekomst. Dat is onze ambitie. Deze ambitie uit zich als volgt:

- Onze inwoners zijn zelfredzaam.
- Het zelforganiserend vermogen is kenmerkend voor onze wijken, buurten en verenigingen.
- De voorzieningen zorgen voor sociale samenhang en onderlinge betrokkenheid in onze kernen.
- Mensen kennen elkaar en weten wat er speelt. Ze maken deel uit van formele en informele netwerken. Hieraan dragen zij hun steentje bij waar mogelijk. En hierop kunnen zij ook zelf terugvallen als dat nodig is.
- Wanneer dat nodig is, is aanvullende professionele hulp of zorg beschikbaar. Zodat onze inwoners de regie kunnen houden over hun eigen leven.

We gaan uit van de eigen kracht van onze inwoners

Onze inwoners hebben een sterke eigen verantwoordelijkheid. Wij blijven dan ook vertrouwen op hun vermogen om problemen zo veel mogelijk zelf op te lossen. We verstrekken waarderingssubsidies die sociale samenhang en zelfredzaamheid bevorderen. Dat doen we bijvoorbeeld met het ZEIL-fonds, dat eenmalig subsidie verstrekt voor nieuwe initiatieven. Tegelijk zetten we in op het voorkomen van problemen. We stimuleren gezond gedrag en we ontmoedigen ongezonde en risicovolle gewoontes. Om dit te bereiken gaan we samen met voorlichtingsorganisaties, onderwijs en sport aan de slag met preventie en volksgezondheid.

We bieden verschillende algemene voorzieningen

We bieden een basisinfrastructuur van algemene voorzieningen. Zoals scholen, sportaccommodaties en een bibliotheek. Op deze plekken kunnen mensen elkaar ontmoeten en sociale contacten opdoen. Zo ontstaan (informele) netwerken. Ook verenigingen, evenementen en culturele activiteiten zorgen voor binding en samenhang. Daarom gaan wij op zoek naar mogelijkheden om het verenigingsleven in Lansingerland op peil te houden en nieuw elan te geven.

We zorgen voor een gezonde omgeving om op te groeien en te ontwikkelen

Ouders staan op nummer één. Zij zijn de meest dierbaren voor hun eigen kinderen. Zij zorgen in de eerste plaats voor de opvoeding van hun kinderen en zij maken keuzes. Maar wij hebben óók een verantwoordelijkheid. Namelijk: zorgen voor een veilige omgeving waar de jongeren zich kunnen ontwikkelen tot volwassenen die verantwoordelijkheid kunnen nemen voor hun eigen leven en volwaardig kunnen deelnemen in de samenleving.

We zorgen voor vrij toegankelijke jeugdhulp in de gemeente

De nieuwe Jeugdwet vraagt om een nieuwe rol voor de gemeentes en voor het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) voor toegang tot de jeugdhulp. Wij zorgen onder andere voor:

- effectieve en efficiënte inzet van jeugdhulp op basis van outcome criteria;
- jeugdhulp die goed is afgestemd op de vraag van ouders en de jeugdige;
- jeugdhulp die ouders en kinderen voldoende keus biedt. Bijvoorbeeld om zelf de zorgaanbieder te kiezen. Of om voor een persoonsgebonden budget te kiezen.

Wat doen wij nog meer?

We bieden goede algemene voorzieningen

Zoals jeugdgezondheidszorg, scholen, sportaccommodaties, kwalitatief goede kinderopvang en een bibliotheek. Waar mogelijk bieden we dit aan in brede-schoolconcepten of in een Integraal Kind Centrum (IKC).

Een consultatiebureau in elke kern

In de begroting van 2015-2018 hebben wij een consultatiebureau in elke kern veiliggesteld. We proberen te voorkomen dat schoolverlaters zonder baan aan de kant komen te zitten. Daarom zetten we in op een goede aansluiting van school op werk. Ook zorgen we voor een vroegtijdige signalering en begeleiding van (potentiële) drop-outs. Preventief jeugd- en jongerenwerk blijft dan ook behouden.

We stimuleren sport en spel

We bieden onder andere speelgelegenheden in de woonwijken. Ook zorgen we voor betaalbare lidmaatschappen van sport- en culturele verenigingen voor jongeren. Daarbij gebruiken we onder andere de mogelijkheden van het jeugdsportfonds en het jeugd cultuurfonds.

We vinden het belangrijk dat iedereen kan meedoen

Volwassenen hebben de regie over hun eigen leven. Ze geven zelf vorm en inhoud aan hun leefomstandigheden. Ze maken deel uit van netwerken.

En ze nemen hun verantwoordelijkheid in de samenleving. Onder andere als vrijwilliger of mantelzorger. Degenen die dat niet kunnen, ondersteunen we om zo zelfredzaam mogelijk te zijn.

Mensen moeten zelf voor hun inkomen zorgen

We willen dat zo veel mogelijk mensen zelf voor hun inkomen zorgen. We bieden daarom alleen inkomensondersteuning als dat echt nodig is. Mensen zijn zelf verantwoordelijk om een baan te vinden, maar lukt dat niet alleen? Dan helpen wij. Kan iemand geen reguliere baan vinden of gaat het om iemand die minder arbeidscapaciteit heeft? Dan bieden we maatwerk. Dat betekent dat we actief op zoek gaan naar andere mogelijkheden. Zodat ook zij een zinvolle dagbesteding hebben.

Kan iemand een bepaalde periode geen betaald werk doen? Dan vragen we deze persoon om vrijwilligerswerk te doen. Als tegenprestatie zonder dat daarbij sprake is van betaald werk.

Werkgevers moeten hun maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen

We verwachten van werkgevers dat zij hun verantwoordelijkheid nemen. Samen geven wij invulling aan het regionaal werkbedrijf om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een plek te geven. Bijvoorbeeld via garantiebannen en beschut werken. We nemen een actieve rol in de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal. Lokaal zoeken we samen met werkgevers en instellingen mogelijkheden voor vrijwilligerswerk en werkervaringsplaatsen. Wij staan open voor initiatieven op dit punt.

We voeren de Participatiewet uit

De Participatiewet heeft als uitgangspunt dat zoveel mogelijk mensen financieel voor zichzelf kunnen zorgen. Begin 2015 komen we met een beleidskader waarin we alle instrumenten gericht op arbeidsparticipatie in samenhang presenteren. Inclusief de instrumenten in de regionaal afgesproken Toolbox voor de nieuwe doelgroep van mensen met een arbeidsbeperking.

Wie bieden ondersteuning en hulp waar dat nodig is

We stimuleren alle inwoners in onze gemeente om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen. En om actief deel uit te blijven maken van onze samenleving. Ons voorzieningenniveau is erop gericht om dat mogelijk te maken. Het zorgt bovendien voor de verschuiving van professionele ondersteuning naar informele hulp en ondersteuning dichtbij.

Als mensen een steuntje in de rug nodig hebben

Hebben mensen een steuntje in de rug nodig? Dan organiseren we lichte ondersteuning die we snel en laagdrempelig kunnen inzetten. Voor jong en oud. Bijvoorbeeld: algemeen maatschappelijk werk, schoolmaatschappelijk werk en opvoedhulp. Of ondersteunende diensten zoals maatjesprojecten, formulierenbrigade, thuisadministratie, buurtbus, klussendienst, ouderenadviseurs en vluchtelingenwerk. Ook zorgen we in elke kern voor een ontmoetingsplek of inloophuis waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten en waar activiteiten georganiseerd worden.

Als mensen professionele hulp nodig hebben

Redden inwoners het niet met lichte ondersteuning? Dan kunnen zij rekenen op professionele hulp. We bieden dan maatwerk in de vorm van een arrangement. Hierin zijn de keuzevrijheid van de inwoner en de eigen regie het uitgangspunt. Het arrangement sluit aan op de mogelijkheden die in het gezin of het sociale netwerk aanwezig zijn. Ook hier geldt dat de inwoner zelf voldoende keus heeft.

Als mensen hulp in eigen kring kunnen krijgen

We stimuleren mantelzorg en vrijwilligerswerk. Zodat een vraag voor ondersteuning in de eigen kring kan worden opgepakt. Met het steunpunt mantelzorg en het vrijwilligers informatie punt (VIP) maken we in 2015 nieuwe afspraken over hun rol als kennispartner en coördinator van vrijwilligerswerk.

Wat is de planning?

Hieronder leest u onze belangrijkste acties voor de eerstkomende jaren kort op een rij.

In welk jaar?	In welk kwartaal?	Wat doen we?
2014	kwartaal 4	We ronden de invoering van de drie decentralisaties af.
2015	kwartaal 1	We herijken ons beleid voor inkomensondersteuning, handhaving en schuldhulpverlening.
	kwartaal 2	We stellen het beleidskader vast volgens de Participatiewet.
	kwartaal 3	We evalueren de inkoop van jeugdhulp.
	kwartaal 3	We maken nieuwe afspraken over preventief (jeugd) beleid en de (jeugd)gezondheidszorg. We zorgen dat deze afspraken aansluiten op onder andere de uitvoering van de Wet op de jeugdhulp.
2016	kwartaal 4	We evalueren het jeugdcultuurfonds en jeugdsportfonds.
	kwartaal 4	We stellen een nieuw kader voor vrijwilligerswerk en mantelzorg. Dat doen we samen met het Vrijwilligers Informatie Punt en het Steunpunt Mantelzorg.
	kwartaal 2	We stellen een verkennende notitie op naar het Integraal Kind Centrum en de Brede school.
	kwartaal 3	We evalueren het transitiearrangement.
	kwartaal 3	We evalueren ons 3D-beleid.
	kwartaal 4	We evalueren de effectiviteit en verantwoordingsystematiek van subsidies en bijgestelde koers rond ontschotting, transformatie en ruimte voor eigen initiatief.

*“Ik geloof in eigen
kracht van mensen”*

chenhoek

tenleven in de Randstad

um wonen

et de stad

nnen van

5 Realistisch duurzaam

Duurzaamheid wordt volwassen. Steeds meer mensen, bedrijven en instellingen kiezen voor duurzame oplossingen. Omdat het nodig is voor het behoud van onze aarde. Maar ook omdat het economisch verstandig is om duurzame keuzes te maken. Duurzaamheid speelt een belangrijke rol in de tuinbouw. De sector tuinbouw is één van de 9 topsectoren in Nederland. Deze sector wil in 2020 wereldmarktleider te zijn in duurzame oplossingen voor maatschappelijke problemen. Duurzaamheid ontwikkeling die wij graag stimuleren en binnen Lansingerland tot bloei willen laten komen. U leest in dit hoofdstuk hoe wij werken aan een realistisch duurzaam beleid.

Realistisch duurzaam is een nieuw op te zetten programma, waarbij we ook de samenwerking met de regio zoeken. Daarvoor is structureel budget nodig. In 2015 reserveren wij hiervoor € 110.000.

In vier jaar naar duurzaam denken én doen

Ook in onze gemeente staat duurzaamheid op de agenda. Toch heeft de gemeente zelf nog geen beleid geformuleerd. De komende vier jaar maken we de omslag naar duurzaam denken en doen. We doen dat in samenwerking met onze maatschappelijke partners en concretiseren dat in een actieprogramma. Zodat steeds meer inwoners, bedrijven en organisaties duurzaamheid gaan gebruiken als een middel om concurrentievoordeel en kostenefficiëntie te realiseren. Duurzaam denken en doen is niet alleen een lokale aangelegenheid: wij participeren ook in regionaal verband en halen meerwaarde uit die samenwerking. Hoe we dat in de praktijk aanpakken, leest u hierna.

Over vier jaar:

- gebruikt de samenleving minder fossiele brandstoffen;
- veroorzaakt de samenleving een lagere CO₂-uitstoot;
- doen we meer duurzame investeringen, zoals zonnepanelen en e-laadpalen;
- nemen bewoners en bedrijven meer collectieve duurzaamheidsinitiatieven.

We gebruiken onze grondstoffen op een andere manier

Over vier jaar hergebruiken wij grondstoffen in onze gemeente steeds vaker. We scheiden meer en vaker afval en we gebruiken afvalwater opnieuw. Ook gebruiken we minder fossiele brandstoffen en meer wind- en zonne-energie. Dit leidt tot een lagere uitstoot van CO₂.

We kiezen steeds vaker voor duurzame investeringen

In de komende vier jaar zien we meer en meer duurzame investeringen in Lansingerland. Niet alleen door het kopen van zonnepanelen, maar ook door te kiezen voor groene tuinen in plaats van bestrating. En we zien dat

de samenleving investeert in producten met een langere levensduur. We stimuleren bedrijven om duurzame maatregelen te nemen die concurrentievoordeel opleveren. Goede voorbeelden hiervoor zijn het toepassen van restwarmte van het ene bedrijf in het andere bedrijf of een marktplaats voor duurzaam bouwen.

We benutten onze krachten in de samenleving

Wij staan achter duurzame, collectieve initiatieven. Waarbij lokale kracht vrij komt. We zien daarom graag dat inwoners, bedrijven en instellingen elkaar makkelijk kunnen vinden om kansen op dit gebied te benutten. Denk bijvoorbeeld aan een collectief om duurzame energie op te wekken: een groep mensen wil graag zonnepanelen op een schoolgebouw plaatsen omdat hun eigen daken hiervoor niet geschikt zijn. Dat stimuleren wij. En we helpen daar waar we kunnen.

Het actieprogramma duurzaamheid helpt ons hierbij

We gaan niet in het wilde weg met duurzaamheid aan de slag. We stellen daarom in het tweede kwartaal van 2015 een actieprogramma op. De start van het actieprogramma is een inspirerende notitie die beschrijft welke kaders en randvoorwaarden er door hogere overheden zijn meegegeven en welke ambities en kansen shareholders zien. De notitie werkt toe naar concrete doelstellingen op het gebied van reductie CO₂ uitstoot, gebruik fossiele brandstoffen en alternatieve energiebronnen als windenergie, zonne-energie en e-laadpalen. Wij gaan graag met de gemeenteraad in debat over deze doelstellingen. En daarna werken we de doelen uit in het actieprogramma. Hierin leggen we vast welke projecten met welk doel plaatsvinden en wie ze uitvoeren. In het programma nemen we dus alle projecten op. Zowel die van onszelf als lokale en regionale initiatieven.

Hoe zorgen we ervoor dat het actieprogramma slaagt?

Daarvoor stimuleren we en stellen we randvoorwaarden aan de ene kant. Aan de andere kant voeren we ook zelf projecten uit. Deze aanpak lichten we hierna kort toe.

We stimuleren bewoners, bedrijven en instellingen

De gemeente waardeert, ondersteunt en stimuleert initiatieven van inwoners, bedrijven en instellingen. We doen ons best om deze ideeën zo vroeg mogelijk op tafel te krijgen. In de glastuinbouw, maar ook in de rest van de gemeente. We verbinden partijen met elkaar. En we zorgen dat zij zoveel mogelijk kennis delen. Ook zorgen we ervoor dat bewoners en bedrijven goed weten hoe en waar zij subsidie kunnen aanvragen. Als dat kan, helpen wij daarbij. In het begin zullen we meer doen, maar naarmate onze partners hun idee steeds verder zelfstandig kunnen oppakken, is onze inzet niet langer nodig.

Daarbij geldt: elk initiatief is welkom. Van zonnepanelen, duurzame woningbouw, duurzaam verbouwen en duurzame scholen tot duurzame mobiliteit, afval scheiden, windenergie en duurzaamheid in de glastuinbouw.

We creëren goede randvoorwaarden

We zorgen voor gunstige randvoorwaarden, bijvoorbeeld op het gebied van vergunningen en ruimtelijke ordening. Zo onderzoeken we de mogelijkheden om de leges voor duurzame maatregelen te verlagen. En meer e-laadpalen en windmolens mogelijk maken. Dergelijke randvoorwaarden geven een belangrijk duwtje in de goede richting.

We geven zelf het goede voorbeeld

Natuurlijk doen wij zelf ook wat wij kunnen. Daarom dragen wij direct ons steentje bij om de uitstoot van CO₂ te verlagen en voeren we ook zelf een aantal projecten uit. In het actieprogramma krijgen in ieder geval de volgende 'eigen' projecten een plek:

- duurzaam standaardiseren openbare ruimte en beheer;
- verduurzamen energieverbruik gemeentelijke gebouwen;
- verduurzamen openbare verlichting;
- verduurzamen gemeentelijk wagenpark;
- duurzaam inkopen.

Wat is de planning?

Vóór het einde van dit jaar stellen we de startnotitie op en praten we met alle shareholders. Op basis daarvan stellen we in het tweede kwartaal van 2015 een eerste actieplan vast. We streven ernaar om het plan ieder jaar bij te stellen waar dat nodig is. We monitoren de voortgang jaarlijks via de begrotingscyclus.

In welk jaar?	In welk kwartaal?	Wat doen we?
2015	kwartaal 1 einde kwartaal 2	We maken een inspirerende notitie en debatteren hierover met de Raad We stellen het actieprogramma vast. En we stellen het eerste actieplan vast.
2016	kwartaal 2 kwartaal 3	We evalueren het actieprogramma. En we stellen het tweede actieplan vast.
2017	kwartaal 2 kwartaal 3	We evalueren het actieprogramma. En we stellen het derde actieplan vast.

*“Samen
maken we er
meer van”*

6 Besturen met wijkgericht werken en slim organiseren

U las in de vorige hoofdstukken meer over de eerste vier speerpunten die wij de komende jaren centraal stellen. Hoe doen wij dat? Daarop richt dit vijfde speerpunt zich. Met wijkgericht werken en slim(mer) organiseren gaan we op een andere manier besturen dan voorgaande colleges. Over vier jaar zien wij een moderne, vergaand gedigitaliseerde organisatie voor ons. Deze organisatie ondersteunt de raad en het college, die op hun beurt goed samenwerken. Onze inwoners zullen over vier jaar zeggen: dit college is met ons in gesprek gegaan en heeft er meer van gemaakt. U leest in dit hoofdstuk hoe wij dat doen.

Besturen vanuit openheid en vertrouwen

Openheid is de norm

We zeggen wat we doen en we doen wat we zeggen. Alle informatie is in principe openbaar. We zorgen ervoor dat de processen van de griffie en de organisatie naadloos op elkaar aansluiten. De kwaliteit van de raadsstukken en de actieve informatieplicht stemmen we af op de behoefte van de raad. Denk aan een periodieke rapportage over de grote projecten en de beantwoording van de raadsvragen.

Raad, college en organisatie werken vanuit onderling vertrouwen

Het college gaat - onder erkenning van het verschil in rollen en verantwoordelijkheden - voor een goede samenwerking met de raad. We willen elkaar kunnen aanspreken op gedrag. Niet alleen in de raad, het college of in de organisatie. We vinden het ook belangrijk dat de raad, het college en de organisatie elkaar onderling kunnen aanspreken. Om dit te bereiken stellen wij minimaal eenmaal per jaar een bijeenkomst voor met gemeenteraad, college en management. Tijdens deze bijeenkomst evalueren we, onder begeleiding, de samenwerking. De griffie en de organisatie bereiden deze bijeenkomst gezamenlijk voor. De onderwerpen van gesprek inventariseren zij bij het presidium en het college.

Besturen vanuit een dialoog met de samenleving

We verdelen taken opnieuw

Inwoners, instellingen, bedrijven en de gemeente praten met elkaar over de nieuwe verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen de samenleving en de gemeente. Burgers hebben een steeds grotere drang om initiatief te nemen en zich in te zetten voor de samenleving. Dat willen wij als kracht gebruiken. Daar gaat de dialoog over. Uitgangspunten daarbij zijn:

- Inwoners nemen zelf zoveel mogelijk de regie over de eigen leefomgeving.
- De overheid neemt niet meer de zorg voor het welzijn van haar inwoners over, maar fungeert alleen als vangnet daar waar dat nodig is.
- Eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid staan voorop.

We bekijken onze financiële situatie

Wat is onze financiële situatie? Welke financiële risico's lopen wij? Daar staan wij expliciet bij stil. Inwoners, instellingen en bedrijven denken mee over manieren om te bezuinigen. Tegelijk bekijken we hoe zij kunnen helpen om de mooie voorzieningen in onze gemeente in stand te houden. Financieel of op andere manieren.

We stellen bezuinigingen voor

De dialoog leidt tot voorstellen om te bezuinigen. Hoeveel we bezuinigen is afhankelijk van de mate waarin risico's de komende maanden zichtbaar worden. Vooralsnog gaan we uit van € 1 miljoen bezuinigingen in 2016, oplopend tot € 3 miljoen in 2018. In de kadernota 2015 geven we aan of, en zo ja hoeveel we uiteindelijk moeten bezuinigen.

Hoe gaan we de dialoog aan?

Begin 2015 presenteren we het kader, de uitgangspunten, de randvoorwaarden en de aanpak voor de dialoog. We gebruiken verschillende manieren om in gesprek te komen met de samenleving. Dat doen we online via de website en via de LansingerlandApp. Maar we nodigen ook onze maatschappelijke partners uit om in gesprek te gaan. Voor de dialoog is € 60.000,- beschikbaar. Uiterlijk in oktober 2015 rapporteren we over de dialoog aan de gemeenteraad. Zodat de raad het resultaat ervan kan betrekken in de politieke discussie over de meerjarenbegroting 2016-2019.

Wijkgericht werken vanuit burgerparticipatie

Burgerparticipatie betekent actief deelnemen. Dit onderwerp staat duidelijk op de agenda van het college en kent vele vormen. De komende periode geven we burgerparticipatie een nieuwe impuls. Dat doen we in de vorm van wijkgericht werken. Wijkgericht werken, of nabuurschap, versterkt de sociale samenhang en zelfredzaamheid in buurten. Zodat inwoners eigen ideeën op eigen kracht kunnen realiseren. Het ontwikkelen van nieuwe structuren in wijken en buurten is ook nodig, omdat de overheid terugtreedt. Hoe doen we dat?

We benutten kansen in een buurt

We gaan uit van kansen en mogelijkheden in plaats van problemen. Want nabuurschap is niet bedoeld om problemen op te lossen, het is een instrument om kansen in een buurt te benutten. Dat betekent maatwerk per buurt, naast het bestaande beleid dat gericht is op het oplossen of voorkomen van problemen. De mogelijkheden zijn dus veel breder dan alleen schoon, heel en veilig.

We versterken de sociale samenhang in buurten

We gaan integraal aan de slag met buurten die graag de sociale samenhang versterken en waar buurtbewoners ideeën hebben om dit vorm en inhoud te geven. Dit doen we samen met de partners in de buurt, waaronder 3B Wonen. De buurten kiezen we op basis van initiatieven van bewoners en op basis van de signalen en gegevens die we de afgelopen jaren hebben verzameld. Zoals de meldingen van de buitenruimte en de leefbaarheidsmonitoren. Ons college heeft hiervoor € 100.000,- gereserveerd.

We hebben ogen en oren in de kern

Buurtbewoners kunnen de kernwethouders makkelijk aanspreken. Kernwethouders nemen deel aan wijkscouwen en houden met een zekere regelmaat spreekuren in de kern. Zij vangen signalen op als zaken stroef lopen of als een idee tussen wal en schip dreigt te raken. De kernwethouders nemen geen taken over van vakwethouders of medewerkers, maar geven juist deze signalen aan hen door.

We vergroten de zichtbaarheid van wijkgericht werken

Wijkgericht werken bestaat nog vaak uit kleinere initiatieven die maar weinig mensen kennen. Om van

elkaar te leren en elkaar te inspireren is bekendheid met wijkgericht werken van belang. We gaan de zichtbaarheid vergroten. Dat doen we bijvoorbeeld op Facebook of met de app van de gemeente. Maar ook op de gemeentepagina in de krant of met een informatiebordje in een geadopteerde groenstrook.

Slim organiseren ...

Onze ambtelijke organisatie verandert voortdurend. Aan de ene kant omdat bezuinigingen uit vorige jaren nog doorwerken in de organisatie. Aan de andere kant hebben de samenleving en de gemeenteraad andere verwachtingen over de prestaties en kwaliteit. Wij doen ons best om aan deze verwachtingen te voldoen. Maar dat kan alleen als we op een aantal aandachtsgebieden stappen zetten. We noemen dit 'slim organiseren'.

... omdat onze samenleving andere verwachtingen heeft

Er komen verschillende ontwikkelingen op ons af. Dat vraagt om een kwalitatief hoogwaardige organisatie die flexibel en slagvaardig is. Medewerkers moeten weten waar ze over praten. Zij moeten luisteren naar wat er in de samenleving leeft. En zij moeten beslissingen durven nemen. Het is belangrijk dat onze medewerkers zelfstandigheid, durf, initiatief en creativiteit tonen. Want alleen dan ontstaan de vernieuwingen die wij in Lansingerland nodig hebben om kansen te creëren op het gebied van onze financiën, de verkoop van gronden voor bedrijven en woningen, een gezonde en krachtige samenleving en duurzaamheid.

Hoe leggen we onze focus op organisatieontwikkeling?

We bouwen aan een organisatie die vanaf 1 januari 2015 nieuwe taken moet oppakken. Tegelijk moet dit in een lean-organisatie gebeuren. Dit betekent dat we de focus als volgt op organisatieontwikkeling leggen:

- We bieden snelle en efficiënte dienstverlening. Met minder regels en bureaucratie voor bedrijven, instellingen en inwoners. Elk jaar rapporteren we aan de raad over de voortgang van deregulering en de plannen voor het volgende jaar. Het eerste plan ontvangt de raad in juli 2015, na burgerparticipatie. Daarin staat in ieder geval hoe wij de aanvraag van subsidies willen vereenvoudigen. En hoe we het makkelijker willen maken om een initiatief in de buitenruimte te realiseren. We spelen hiermee in op de nieuwe Omgevingswet. Nadrukkelijk vragen wij de ondernemers naar hun ideeën voor deregulering.
- Stap voor stap vereenvoudigen en digitaliseren we onze processen. Aan het einde van onze collegeperiode is het voor de inwoners mogelijk om digitaal inzicht te verkrijgen in de status van aangevraagde producten en diensten. Onze klanten hoeven dezelfde gegevens maar één keer aan te leveren. We volgen hierin de landelijke visie op digitale dienstverlening.

- We zorgen voor slimme samenwerkingen. Daarbij zien we onze buurgemeenten Pijnacker-Nootdorp en Zoetermeer als eerste optie om nieuwe grensoverschrijdende taken op te pakken en bestaande samenwerkingsverbanden te herijken. Begin 2015 verschijnt het SWOT-onderzoek over deze samenwerking. Op basis hiervan zetten we vervolgstappen.
- De raad heeft criteria vastgelegd in de nota Verbonden partijen. Alle nieuwe samenwerkingsverbanden leggen we kritisch langs deze lat. In 2015 evalueren we deze samenwerkingsverbanden.
- We zorgen voor een strakke sturing op formatieomvang en overheadkosten. Met jaarlijkse formatiebenchmarks houden wij zicht op de kosten en omvang van de ambtelijke organisatie.

... omdat de gemeenteraad en het college andere verwachtingen hebben

Wij staan voor verschillende uitdagingen. Het bestuur verwacht hierover deskundige, integrale, heldere en vernieuwende adviezen van de organisatie. Wij willen blindelings kunnen vertrouwen op de informatie en cijfers die in de voorstellen staan. Daarnaast moeten we als bestuur en organisatie flexibel meebewegen in de dialoog met de samenleving. Tot slot is het nodig om scherp en rechtmatig aan te besteden. Want wij zijn regisseur van vele samenwerkingsvormen en contractrelaties. Zo kunnen wij uitstralen dat wij een integere en betrouwbare overheid zijn.

Hoe leggen we onze focus op bedrijfsvoering?

- We integreren begroting en sturing. Dat doen we door de begrotingscyclus te koppelen aan afdelingsplannen en persoonlijke doelen van medewerkers. Een goede bedrijfsvoering helpt ons om de strategische doelen van de organisatie te bereiken. De raad kan dit vanaf 2016 controleren in de paragraaf Bedrijfsvoering van de

- begroting en jaarrekening.
- We zorgen dat de overhead gerelateerd is aan de taken die we uitvoeren. We gebruiken benchmarks en andere (klant)onderzoeken om onze dienstverlening en bedrijfsvoering aan te scherpen. En om onze overhead zo laag mogelijk te houden. Daarbij blijven wij natuurlijk wel realistisch. Ook hierover rapporteren we structureel in de paragraaf Bedrijfsvoering.
- We willen de kwaliteit van onze contracten verbeteren. En we willen scherper sturen op de afspraken die in de contracten zijn vastgelegd. Inkoop krijgt daarom een belangrijkere rol tijdens de belangrijkste delen van het aanbestedings- en inkoopproces. De focus ligt niet alleen op een goede prijs, maar meer nog op uitvragen wat we precies nodig hebben. In 2017 hebben we contractmanagement volledig ingevoerd. Daarbij hebben we alle bestaande contracten goed doorgelicht.
- We willen dat onze medewerkers mee gaan in deze omslag. Zodat zij denken in kansen en niet vanuit regels. Zodat zij denken in processen en niet in producten. En zodat zij denken vanuit onze inwoners en niet alleen vanuit het gemeentehuis. De organisatie krijgt de ruimte en het vertrouwen om deze omslag te maken. We maken dit mogelijk door genoeg budget beschikbaar te stellen. Bijvoorbeeld voor opleidingen en ICT.
- Elk jaar in mei rapporteren we aan de raad hoe het staat met de cijfers rond vaste en flexibele medewerkers en boventaligheid. Tegelijkertijd geven we inzicht in de belangrijkste organisatie- en cultuurontwikkelingen die op dat moment lopen. Hiermee verwachten wij dat er over vier jaar een lerende organisatie staat. Een organisatie waarin mensen verder denken dan hun eigen vakgebied. Dat laten zij zien door samen te werken aan diensten en producten voor onze samenleving.

Wat is de planning?

Hieronder leest u onze belangrijkste acties kort op een rij.

In welk jaar?	In welk kwartaal?	Wat doen we?
2015	kwartaal 1	We komen met een raadsvoorstel over het kader, de uitgangspunten, de randvoorwaarden en de aanpak voor de dialoog met de samenleving.
	kwartaal 1	We maken afspraken met de raad over: <ul style="list-style-type: none"> - de kwaliteitseisen van de raadsvoorstellen - de beantwoording van raadsvragen - periodieke informatie over grote projecten - de actieve informatieplicht.
	kwartaal 1 kwartaal 2	We maken de startnotitie wijkgericht werken. We houden een bijeenkomst met de drie gemeenteraden over de SWOT-analyse en de samenwerking Pijnacker-Nootdorp en Zoetermeer.
	kwartaal 2 kwartaal 3	We maken een eerste dereguleringsplan. We houden een eerste evaluatiebijeenkomst tussen raad, college en management.
	kwartaal 4	We leveren de rapportage op over de dialoog met de samenleving.
2016	kwartaal 3	We evalueren deregulering. En we stellen een nieuw plan op.
2017	kwartaal 1 kwartaal 2	We evalueren wijkgericht werken. We evalueren deregulering. En we stellen een nieuw plan op.
	kwartaal 4	We zorgen dat contractmanagement volledig is ingevoerd.

7 Financiële paragraaf

In de meerjarenbegroting 2015-2018 hebben wij € 300.000 gereserveerd. Dit bedrag gebruiken wij om de nieuwe doelstellingen van dit college te realiseren. Daarnaast brengen we ongeveer € 50.000 extra ten laste van de grondexploitaties van bedrijfsterreinen. Dat doen we om de acquisitie van de verkoop van bedrijfsterreinen te versterken.

We verdelen de € 300.000 in 2015 als volgt:

1.	Dialogo met de samenleving	€ 60.000
2.	Promotie van het gebied en versterken identiteit	€ 30.000
3.	Duurzaamheid	€ 110.000
4.	Wijkgericht werken	€ 100.000

Voor de begroting 2015-2018 zullen we de daarin opgenomen post 'nieuw beleid' invullen met een begrotingswijziging. De precieze verdeling van de post 'nieuw beleid' voor de jaren 2016 tot en met 2018 leggen wij de gemeenteraad voor in de Kadernota 2015. Het uitgangspunt hierbij is dat we structurele uitgaven ook structureel in de begroting opnemen. Hierna leggen we verder uit hoe we het beschikbare budget in 2015 verdelen.

1. Dialoog met de samenleving

Voor 2015 staat de dialoog met de samenleving op de agenda. De eenmalige kosten hiervoor zijn € 60.000. Deze zijn nodig voor externe expertise en begeleiding van de dialoog.

2. Promotie van het gebied en versterking van de identiteit

Voor 2015 reserveren wij € 30.000 voor gebiedspromotie en identiteit. Het is belangrijk dat we kansen creëren en benutten als we gronden voor bedrijven en woningen verkopen. Daarvoor hebben we structureel budget nodig.

3. Duurzaamheid

Natuurlijk willen wij het speerpunt realistisch duurzaam laten slagen. Daarvoor is structureel budget nodig. In 2015 reserveren wij hiervoor € 110.000:

•	stimuleren, initiëren en structurele kennisuitwisseling	€ 50.000
•	organisatie en communicatie	€ 30.000
•	ondersteuning initiatieven en fondsvorming	€ 30.000

4. Wijkgericht werken

Voor 2015 reserveren we € 100.000 voor het opbouwen en borgen van wijkgericht werken. Dit verdelen we als volgt:

•	voor het stimuleren en begeleiden van initiatieven uit de wijk	€ 50.000
•	voor organisatie en communicatie	€ 50.000

